

บทความงานสร้างสรรค์

Generatrix

บทประพันธ์เพลงสำหรับวงดนตรีแจ๊ส และการแสดงเปียโนแจ๊ส

ดร.டன் อยู่ประเสริฐ*

5

Generatrix เป็นบทประพันธ์เพลงสำหรับวงดนตรีแจ๊ส ประพันธ์ขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2551 โดยกำหนดให้เป็นบทประพันธ์เพลงที่เน้นการดนตรีในลักษณะโมดอลแจ๊ส (Modal Jazz) บทประพันธ์เพลงนี้มีความยาวประมาณ 15 นาที

การเผยแพร่บทประพันธ์เพลงและการแสดง

1. แสดงครั้งแรกในคอนเสิร์ต Denny and Friends Jazz Concert V: neXt GENeration เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2551 ณ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย มีผู้เข้าชมประมาณ 500 คน
2. แสดงในเทศกาลดนตรีแจ๊สนานาชาติไทจง ครั้งที่ 6 (Taichung International Jazz Festival) เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม พ.ศ. 2551 ณ เมืองไทจง สาธารณรัฐไต้หวัน มีผู้เข้าชมประมาณ 5,000 คน
3. แสดงในคอนเสิร์ต Denny Euprasert Trio featuring Joris Teepe and Steve Altenberg เมื่อวันที่ 10 มีนาคม พ.ศ. 2552 ณ Prince Claus Conservatoire, Hanze University, Groningen, ประเทศเนเธอร์แลนด์ มีผู้เข้าชมประมาณ 200 คน
4. แสดงในเทศกาลดนตรีในสวนครั้งที่ 18 ร่วมกับวงดุริยางค์ซิมโฟนีกรุงเทพฯ (BSO) อ่านวยเพลงและเรียบเรียงเสียงประสานสำหรับวงออร์เคสตราโดย วาณิช โปตะวานิช เมื่อวันที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2554 ณ ศาลาภิรมย์ภักดี สวนลุมพินี มีผู้เข้าชมประมาณ 600 คน
5. แสดงในเทศกาลดนตรี Gourmet Jazz @ Seacon Square เมื่อวันที่ 23 เมษายน พ.ศ.2554 ณ ซีคอนสแควร์ มีผู้เข้าชมประมาณ 300 คน
6. แสดงในเทศกาลการประพันธ์เพลงนานาชาติแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 7 (Thailand International Composition Festival 2011) ร่วมกับวงดุริยางค์เยาวชนเชียงใหม่ และวงดุริยางค์ซิมโฟนีแห่งมหาวิทยาลัยรังสิต เรียบเรียงเสียงประสานสำหรับวงออร์เคสตราโดย วาณิช โปตะวานิช อ่านวยเพลงโดย Steve Davis เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม พ.ศ.2554 มีผู้เข้าชมประมาณ 1,000 คน ณ กาดเอ็ยเตอร์ จังหวัดเชียงใหม่

* คณบดีวิทยาลัยดนตรี มหาวิทยาลัยรังสิต

7. บันทึกเทปโทรทัศน์ และเผยแพร่ในรายการ "ดนตรีวิถีศิลป์" ทางสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส เมื่อวันที่ 13 สิงหาคม พ.ศ.2554 และวันที่ 15 สิงหาคม พ.ศ.2554

แนวคิดหลักของบทประพันธ์เพลง

ผู้ประพันธ์ต้องการประพันธ์บทประพันธ์เพลงแจ๊สที่ให้อิสระในการด้นสด (Improvisation) สำหรับนักดนตรีแจ๊ส และต้องการนำเสนอบทประพันธ์เพลงแจ๊สบทใหม่สำหรับคอนเสิร์ต Denny and Friends Jazz Concert V: neXt GEneration เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ.2551 ณ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย

Generatrix¹ เป็นบทประพันธ์เพลงในลักษณะของ โมดอลแจ๊ส (Modal Jazz) คือ เป็นดนตรีแจ๊สที่เน้นการใช้โหมด (Mode) มากกว่าการดำเนินคอร์ด (Chord Progression) เป็นกรอบในการประพันธ์เพลงและการด้นสด

โมดอลแจ๊สเกิดขึ้นในปลายคริสต์ศตวรรษที่ 1950 ตัวอย่างที่สำคัญของโมดอลแจ๊ส เช่น ผลงานชุด "Milestone" (1958) และ "Kind of Blue" (1959) ของ ไมล์ เดวิส (Miles Davis) (1926-1991) และวงแจ๊สควอร์เท็ตของ จอห์น โคลเทรน (John Coltrane) (1926-1967) ในช่วงปี ค.ศ. 1960-1964²

ตัวอย่างที่ 1 บทประพันธ์เพลง Milestone (ท่อนที่ 1-18)

$\text{♩} = 200$ Gm (Dorian)

6 Am (Aeolian)

12

Copyright © 1947

¹ Generatrix เป็นศัพท์ทางคณิตศาสตร์ หมายถึง องค์ประกอบต่างๆ ที่ใช้ในการสร้างรูปทรงเรขาคณิต

² Mark C. Gridley, *Jazz Styles: History and Analysis* (New Jersey: Prentice Hall, 2009), p. 265, 266.

เทคนิคที่ใช้ในการประพันธ์เพลงและการด้นสดในโมดอลแจ๊ส ประกอบด้วย³

1. จังหวะเสียงประสานที่ช้า คอร์ดหนึ่งคอร์ดอาจจะยาวถึง 16 ห้องหรือมากกว่า
2. โน้ตเสียงค้าง
3. ไม่มีเสียงประสานแบบแผน และการดำเนินคอร์ดที่ชัดเจน
4. ใช้เสียงประสานคู่สี่เรียงซ้อน

ผู้ประพันธ์ได้เลือกใช้โหมดในบทประพันธ์เพลง Generatrix ดังต่อไปนี้

1. F เอโอเลียน (Aeolian)
2. F# ไมเนอร์แบบเมโลดิก (Melodic Minor)
3. F ลีเดียน (Lydian)
4. D โดเรียน (Dorian)
5. G มิกโซลีดียน (Mixolydian)

สังคีตลักษณะของบทประพันธ์เพลง

สังคีตลักษณะของบทประพันธ์เพลง สามารถแบ่งได้ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

บทนำ	ห้องที่ 1-3
A1	ห้องที่ 4-16
ช่วงเชื่อม	ห้องที่ 17-36
B1	ห้องที่ 37-48
C1	ห้องที่ 49-56
A2	ห้องที่ 57-60
ช่วงเชื่อม	ห้องที่ 61-80
B2	ห้องที่ 81-84
C2	ห้องที่ 85-100
A3	ห้องที่ 101-113
ช่วงเชื่อม	ห้องที่ 114-133
B3	ห้องที่ 134-145
C3	ห้องที่ 146-154

บทนำ ห้องที่ 1-3

เปียโนนำเสนอดนสดสั้นๆ บนคอร์ด F ไมเนอร์ กลองและเบสบรรเลงประกอบ และใช้อัตราความเร็วโดยอิสระ นักเปียโนจะให้สัญญาณ เมื่อเข้าห้องที่ 3

³ Henry Martin and Keith Waters, *Jazz: The First Hundred Years* (Belmont: Wadsworth, 2002), p. 235.

A1 ห้องที่ 4-16

เปียโนตั้งจังหวะในห้องที่ 4 ในอัตราจังหวะที่ 240 โดยเล่นทำนองหลักในโหมด F เอโอเลียน ประกอบด้วยโน้ตที่ถูกรวบรวมจากทริยแอด 4 คอร์ดในโหมดนี้คือ A^b เมเจอร์, G ดิมีนิชท์, F ไมเนอร์ และ E^b เมเจอร์ กลุ่มเครื่องจังหวะเข้ามาบรรเลงพร้อมกันในห้องที่ 8 ตามด้วยการดันสตของเปียโน ในห้องที่ 10-15 หลังจากนั้นจึงย้อนกลับไปห้องที่ 4 เพื่อเล่นทำนองหลักอีกครั้ง

8

ตัวอย่างที่ 2 ทำนองหลัก ห้องที่ 3-8

ช่วงเชื่อม ห้องที่ 17-36

นักดนตรีทุกคนเล่นพร้อมกันในห้องที่ 17-20 ตอนนี้เป็นทำนองหลักช่วงเชื่อม เพื่อเชื่อมโหมด F เอโอเลียน และ F[#] ไมเนอร์แบบเมโลดิก ทำนองและเบสเคลื่อนที่ในทางตรงกันข้าม โน้ตส่วนใหญ่ของเบสเป็นโน้ตนอกคอร์ด

ตัวอย่างที่ 3 ทำนองหลักช่วงเชื่อม ห้องที่ 17-21

ในช่วง F[#] ไมเนอร์แบบเมโลดิก (ห้องที่ 21-28) เป็นช่วงที่เปลี่ยนเนื้อดนตรี โดยเปียโนและเบสเล่นแนวเดียวกัน ส่วนกลองบรรเลงประกอบด้วยจังหวะกึ่งลาติน ห้องที่ 29-36 อยู่ในโหมด F ลีเดียน กลองถูกกำหนดให้เล่นน้อยลงเพื่อเปลี่ยนเนื้อดนตรีอีกครั้ง

ตัวอย่างที่ 4 ทำนองใน F# ไมเนอร์แบบเมโลดิก ห้องที่ 21-28

B1 ห้องที่ 37-48

B1 เป็นทำนองที่ถูกดัดแปลงมาจากทำนองหลักใน A1 แต่อยู่ในโหมด D โดเรียน ประกอบด้วย โมหิฟ ที่ถูกสร้างจากทริยแอต 4 คอร์ดในโหมดนี้คือ A ไมเนอร์, G เมเจอร์, F เมเจอร์ และ E ไมเนอร์ กลุ่มเครื่องจังหวะเข้ามาบรรเลงพร้อมกันในห้องที่ 41 ตามด้วยการดันสตของเปียโนในโหมด G มิกโซลิเดียน ในห้องที่ 43-48

ตัวอย่างที่ 5 ทำนองหลักในโหมด D โดเรียน ห้องที่ 37-41

C1 ห้องที่ 49-56

ทำนองใน C1 อยู่ในโหมด G มิกโซลิเดียน โมหิฟถูกสร้างจากคอร์ดทบเจ็ดไมเนอร์ ประกอบด้วย โน้ต D, F, A, C จังหวะของทำนองนั้นถูกจัดเป็นกลุ่ม ออสตินาโตจังหวะ 6 จังหวะ ส่วนกลองนั้น ยังคงอัตราจังหวะ 4/4

ตัวอย่างที่ 6 ตอน C1 โหมด G มิกโซลิเดียน ห้องที่ 49-56

10

ห้องที่ 57-100 เป็นช่วงต้นสด ของเปียโนและแซกโซโฟน ทั้ง 44 ห้องนี้ อาจสามารถถูกเล่นซ้ำได้ทั้งหมดเพื่อให้นักดนตรีที่เล่นเครื่องมืออื่นๆ เช่น เบสหรือกีตาร์ได้ต้นสดด้วยเช่นกัน หรือสามารถที่จะปรับเปลี่ยนผู้ต้นสดได้ตามสมควร

A2 ห้องที่ 57-60

ตอนนี้เป็นช่วงต้นสดของเปียโน ในโหมด F เอโอเลียน 4 ห้องนี้จะถูกย้อนไปเรื่อยๆ จนกว่าเปียโนจะต้นสดเสร็จ

ช่วงเชื่อม ห้องที่ 61-80

นักเปียโนจะให้สัญญาณเพื่อเข้าห้องที่ 61 โดยนักดนตรีทุกคนจะเล่นพร้อมกัน การต้นสดของเปียโนยังคงดำเนินไปในห้องที่ 65-72 ใน F# ไมเนอร์แบบเมโลดิก และตามด้วยโหมด F ลิเดียน ในห้องที่ 73-80

B2 ห้องที่ 81-84

แซกโซโฟน (หรือเครื่องดนตรีอื่นๆ) เริ่มต้นสดในห้องที่ 81 ในโหมด D โดเรียน เช่นเดียวกับการต้นสดของเปียโน 4 ห้องนี้จะถูกย้อนไปเรื่อยๆ จนกว่าแซกโซโฟนจะต้นสดเสร็จ นักแซกโซโฟนจะให้สัญญาณเพื่อเข้าห้องที่ 85

C2 ห้องที่ 85-100

C2 เป็นตอนที่นักดนตรีทุกคนจะเล่นพร้อมกัน เพื่อสรุปสังคีตลักษณ์ในช่วงต้นสด

A3-C3 ห้องที่ 101-154

A3-C3 มีรายละเอียดเช่นเดียวกับ A1-C1 (ห้องที่ 4-56) จะแตกต่างกันเพียงตอนจบในห้องที่ 153-154 ซึ่งจะค่อยๆ ซาลงทีละน้อย บทประพันธ์เพลง Generatrix จบลงที่คอร์ดทบลิบเอ็ดไมเนอร์

แนวคิดในการด้นสด (Improvisation)

ในช่วงกลางคริสต์ศตวรรษที่ 1940 การกำเนิดของบีบอบ (Bebop) ทำให้นักดนตรีต้องมีทักษะยอดเยี่ยมเป็นพิเศษ เนื่องจากบีบอบมักจะมีจังหวะที่รวดเร็ว ใช้ประโยคเพลงที่ไม่สมมาตร มีท่วงทำนองและเสียงประสานที่สลับซับซ้อน ผู้แสดงต้องด้นสดให้เข้ากับการดำเนินคอร์ดที่มีจังหวะเสียงประสานที่รวดเร็ว⁴

โมดอลแจ๊สเป็นเหมือนกับปฏิกิริยาตอบสนองต่อบีบอบ วิธีการคิดในการด้นสดนั้น เปลี่ยนไปหลังจากการกำเนิดของโมดอลแจ๊ส ข้อจำกัดและข้อบังคับของการดำเนินคอร์ดน้อยลง เนื่องจากโมดอลแจ๊ส มีจังหวะเสียงประสานที่ช้า การด้นสดในบริบทของโมดอลแจ๊ส เน้นที่การใช้โมด ผู้แสดงจะต้องรู้จักโมดนั้นๆ และโมดที่เกี่ยวข้อง ผู้แสดงสามารถใช้โน้ตบางโน้ตจากโมด และสร้างกลุ่มโน้ตจากโมดนั้นๆ เช่น หาทริยแอดต่างๆ หรือบันไดเสียงเพนตาโทนิค ที่ซ่อนอยู่ในโมด หรือใช้เททราคอร์ด เป็นต้น ผู้แสดงสามารถสร้างความน่าสนใจในการด้นสด โดยการสร้างจังหวะและทำนองที่หลากหลาย โดยไม่มีข้อจำกัดของเสียงประสานแบบแผน

การด้นสดในโมดอลแจ๊สไม่ได้แปลว่านักดนตรีจะต้องจำกัดการด้นสด อยู่ที่โมดนั้นๆ เท่านั้น ผู้แสดงยังสามารถใช้โน้ตนอกคอร์ด คอร์ดแทน คอร์ดซ้อน หรือแม้กระทั่งเปลี่ยนโมดให้เป็นโมดอื่นได้

ตัวอย่างที่ 7 แสดงถึงการเปลี่ยนโมดของการด้นสดของเปียโนในช่วงบทนำ บนคอร์ด F ไมเนอร์ จากโมดหลักคือ F เอโอเลียน ไปที่โมด F โลเคเรียน และกลับมาที่โมด F เอโอเลียน นอกจากนั้นยังมีการใช้เสียงประสานคู่สี่เสียงซ้อน ในตอนท้ายของบทนำด้วย

⁴ Henry Martin and Keith Waters, *Jazz: The First Hundred Years* (Belmont: Wadsworth, 2002), p. 171.

ตัวอย่างที่ 7 การดันสดในช่วงบทนำ

The musical score for Example 7 is written for piano and organ. It begins with a piano introduction marked 'Rubato'. The piano part features a melodic line in the right hand and a harmonic accompaniment in the left hand. The organ part enters with a sustained chord in the left hand and a melodic line in the right hand. The score includes several key markings: 'Fm' (F minor) at the beginning, 'F Locrian' in a box, and 'Quartal Harmony' in a box. The tempo is marked 'Rubato'.

ในช่วง A2 เป็นช่วงดันสดที่เปิดให้เปียโนดันสด บนคอร์ด F ไมเนอร์ ผู้แสดงควรใช้ไมท์ที่ต่างๆ ในบทประพันธ์เพลงให้เป็นประโยชน์มากที่สุดในการดันสด ตัวอย่างเช่น ผู้แสดงสามารถเริ่ม การดันสด ด้วยการพัฒนาไมท์ที่ โดยใช้ทำนองหลักเป็นพื้นฐานในการดันสด ตัวอย่างที่ 8 เป็นการเปรียบเทียบโน้ต ระหว่างการดันสดและทำนองหลัก

ตัวอย่างที่ 8 การดนตรีสดที่ใช้โมทีฟที่ถูกดัดแปลงมาจากทำนองหลัก

13

ทำนองส่วนอื่นๆในบทประพันธ์เพลงก็สามารถนำมาใช้เป็นแนวคิดในการดนตรีสดได้เช่นกัน ตัวอย่างที่ 9 ใช้แนวคิดมาจากช่วง C1 และใช้เทคนิคการพัฒนาโมทีฟในการดนตรีสด โดยการซ้ำทำนอง แต่ย้ายจังหวะตก จังหวะของทำนองนั้นถูกจัดเป็นกลุ่ม ออสตินาโตจังหวะ 3 จังหวะ คล้ายกับช่วง C1 และแนวบรรเลง ประกอบก็ใช้แนวคิดมาจากช่วง C1 เช่นกัน (ดูตัวอย่างที่ 6 และ 9)

ตัวอย่างที่ 9 การซ้ำทำนองและการใช้แนวคิดจากช่วง C1

ตัวอย่างที่ 10 แสดงถึงการใช้ซีควেনซ์ทำนอง ประกอบกับ การใช้เสียงประสาน คู่สี่เรียงซ้อนในการดนตรีสด การใช้ซีควেনซ์ช่วยสร้างเอกภาพให้กับการดนตรีสด ช่วยทำให้ผู้ฟังติดตามได้ ถึงแม้ว่าซีควেনซ์นั้นๆอาจถูกทอดเสียงไปนอกศูนย์กลางกฤษฎีเสียงก็ตาม

ตัวอย่างที่ 10 การใช้ซีควเอนซ์ทำนองและเสียงประสานคู่สี่เรียงซ้อน

Sequence

Quartal Harmony

การจำกัดชั้นคู่ก็ช่วยสร้างเอกภาพให้กับการเดินสวดได้เช่นกัน และยังช่วยให้การเดินสวด สามารถออกนอกศูนย์กลางกุญแจเสียงได้อย่างง่าย ตัวอย่างที่ 11 แสดงถึงการเดินสวดที่เน้นการใช้คู่สองไมเนอร์ และคู่ห้าเพอร์เฟค ในการสร้างแนวทำนอง

ตัวอย่างที่ 11 การเดินสวดโดยการจำกัดชั้นคู่

Fm Abm Gm F#m Fm

โดยปกติการเดินสวดในแต่ละช่วงจะใช้เวลาประมาณ 2-3 นาที แต่การเดินสวดในโมดอลแจ๊ส อาจใช้เวลามากกว่านั้น สีสันของการเดินสวดอาจจะไม่น่าสนใจ ถ้าผู้แสดงเล่นอยู่เพียงโมดเดียว ดังนั้น นักดนตรีแจ๊ส จึงอาจใช้คอร์ดซ้อน หรือการดำเนินคอร์ดซ้อน ลงบนบทประพันธ์เพลงโมดอลแจ๊ส ซึ่งอาจมีเพียงคอร์ดเดียว คอร์ดซ้อนนี้ช่วยสร้างแนวทำนองใหม่ในศูนย์กลางกุญแจเสียงใหม่ อย่างไรก็ตาม ผู้เดินสวดก็ควรจะกลับมาที่ศูนย์กลางกุญแจเสียงเดิมที่ท้ายประโยคเพลง⁵

⁵ David Liebman, *A Chromatic Approach to Jazz Harmony and Melody* (Germany: Advance Music), 1991, p. 25.

ตัวอย่างที่ 12 ใช้แนวคิดการดันสดโดยใช้การดำเนินคอร์ดในแบบขนานโครมาติก คือจากคอร์ด Ab ไมเนอร์ ลงมาทีละครึ่งเสียงจนกลับมาที่คอร์ด F ไมเนอร์

ตัวอย่างที่ 12 การดันสดโดยใช้คอร์ดซ้อน

การคัดทำนองก็เป็นเทคนิคที่นักดนตรีแจ๊สใช้บ่อยในการดันสด ตัวอย่างที่ 13 ใช้ทำนองอ้างอิงจากบทประพันธ์เพลง Cry Me a River (1953) ประพันธ์โดย อาร์เธอร์ แฮมิลตัน (Arthur Hamilton) (1926-) และจากการดันสดของ จอห์น โคลเทรน ในบทประพันธ์เพลง Giant Steps (1959) ประพันธ์โดย จอห์น โคลเทรน เขาใช้กลุ่มโน้ต 4 ตัวจากลำดับบันไดเสียงที่ 1-2-3-5 เป็นโมทีฟหลักในการดันสด⁶

ตัวอย่างที่ 13 การคัดทำนอง

การดันสดในโมดอลแจ๊สนั้นให้อิสระกับนักดนตรีแจ๊สในการดันสดเป็นอย่างมาก องค์ประกอบต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้น จะช่วยให้การดันสดนั้นมีสีสัน และมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

⁶ เด่น อยู่ประเสริฐ, "การอิมโพรไวส์ของจอห์น โคลเทรน ในเพลง Giant Steps," วารสารดนตรีรังสิต ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 (2549): 49-54.

แนวคิดในการบรรเลงประกอบ (Accompaniment)

ในช่วง B2 เป็นช่วงที่กำหนดให้แซกโซโฟน (หรือเครื่องดนตรีอื่นๆ) ดันสด ในโหมด D โดเรียน เช่นเดียวกับการดันสดของเปียโน ช่วงนี้จะถูกย้อนไปเรื่อยๆ จนกว่านักดนตรีจะดันสดเสร็จ เปียโนทำหน้าที่บรรเลงประกอบ คอยสนับสนุนผู้ดันสด

16

เนื่องจากโมดอลแจ๊สใช้จังหวะเสียงประสานที่ซ้ำ การให้ความสำคัญกับโน้ตบนสุดของคอร์ด เป็นสิ่งที่ไม่จำเป็นอย่างยิ่งในการบรรเลงประกอบแบบโมดอลแจ๊ส เพราะจะช่วยทำให้การบรรเลงประกอบนั้นๆ มีทิศทางมากขึ้น

การบรรเลงประกอบในช่วงแรกควรใช้เสียงประสานที่ไม่กว้างนัก และมีลักษณะจังหวะที่เรียบง่าย ในช่วงหลัง การบรรเลงประกอบสามารถมีความซับซ้อนมากขึ้น ใช้เสียงประสานที่กว้างขึ้น และมีพลังมากขึ้น สิ่งนี้จะช่วยให้ตอนย้อนความยังคงความตื่นตัวอยู่

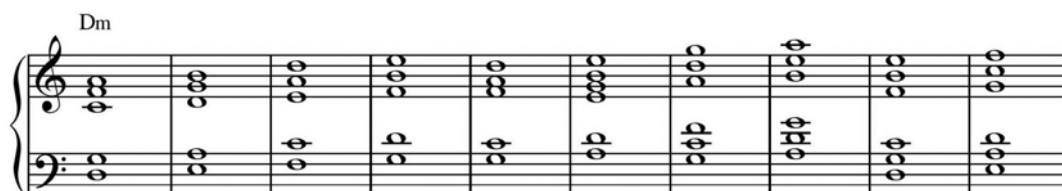
เทคนิคที่ แมคคอย ไทเนอร์ (McCoy Tyner) (1938-) ใช้ในการบรรเลงประกอบในวงแจ๊สควอร์เทตของ จอห์น โคลเทรน คือ การใช้คู่ห้าเปิดในมือซ้ายในกลุ่มช่วงเสียงต่ำของเปียโน ประกอบกับเสียงประสานคู่สี่เรียงซ้อน ซึ่งจะช่วยให้เสียงประสานมั่นคง และเป็นการเตรียมการเพื่อที่จะใช้เสียงประสาน ไดอาโทนิคหรือโครมาติกต่อไป เสียงประสานโครมาติก จะสร้างสีสันและช่วยสร้างความแตกต่าง ในแต่ละช่วง⁷ (ดูตัวอย่างที่ 10-13)

การบรรเลงประกอบของเปียโนในบทประพันธ์เพลง Generatrix ในช่วง B2 ใช้เสียงประสานดังต่อไปนี้ (ดูตัวอย่างที่ 14.1-14.5)

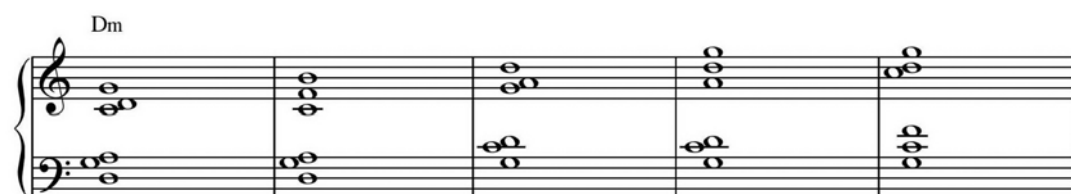
1. เสียงประสานคู่สี่เรียงซ้อน
2. เสียงประสานคู่สี่เรียงซ้อนพลิกกลับ
3. เสียงประสานคู่สามเรียงซ้อน
4. การผสมผสานกันของเสียงประสานคู่สี่และคู่สามเรียงซ้อน
5. เสียงประสานที่ใช้ช่วงคู่แปดในมือขวา

⁷ Henry Martin and Keith Waters, *Jazz: The First Hundred Years* (Belmont: Wadsworth, 2002), p. 254.

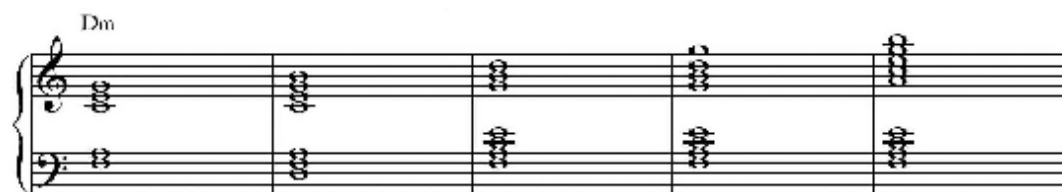
ตัวอย่างที่ 14.1 เสียงประสานคู่สี่เรียงซ้อน

ตัวอย่างที่ 14.2 เสียงประสานคู่สี่เรียงซ้อนพลิกกลับ

ตัวอย่างที่ 14.3 เสียงประสานคู่สามเรียงซ้อน

ตัวอย่างที่ 14.4 การผสมผสานกันของเสียงประสานคู่สี่และคู่สามเรียงซ้อน

ตัวอย่างที่ 14.5 เสียงประสานที่ใช้ช่วงคู่แปดในมือขวา

วิธีที่มีประสิทธิภาพในการบรรเลงประกอบในบทประพันธ์เพลงแบบโมดอลแจ๊สคือ การสร้างจังหวะง่าย ๆ บนเสียงประสานคู่สี่เสียงซ้อน ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงโน้ตบนสุดของคอร์ดเสมอ คือต้องสร้างแนวทำนองที่ดีด้วย (ดูตัวอย่างที่ 15.1-15.2)

ตัวอย่างที่ 15.1 การบรรเลงประกอบ 2 ห้อง

18

Example 15.1 shows a piano accompaniment for two measures. The first system consists of two measures, and the second system consists of two measures. Each measure is marked with a Dm chord. The notation is in treble and bass clefs, showing chords and melodic lines.

ตัวอย่างที่ 15.2 การบรรเลงประกอบ 3 ห้อง

Example 15.2 shows a piano accompaniment for three measures. The first system consists of three measures, and the second system consists of three measures. Each measure is marked with a Dm chord. The notation is in treble and bass clefs, showing chords and melodic lines.

ตัวอย่างที่ 16 แสดงถึงการบรรเลงประกอบในลักษณะที่โน้ตบางตัวในเสียงประสานของมือขวาและมือซ้ายเคลื่อนแบบสวนทาง

ตัวอย่างที่ 16 มือขวาและมือซ้ายเคลื่อนแบบสวนทาง

ตัวอย่างที่ 17.1-17.2 แสดงถึงการบรรเลงประกอบการที่ถูกสร้างสีสัน โดยการเพิ่มเสียงประสานโครมาติก นอกโหมด D โดเรียน

ตัวอย่างที่ 17.1 การบรรเลงประกอบโดยใช้เสียงประสานโครมาติก

ตัวอย่างที่ 17.2 การบรรเลงประกอบโดยใช้เสียงประสานโครมาติกในประโยคเพลงที่ยาวขึ้น

นอกเหนือจากเทคนิคเหล่านี้ สิ่งที่น่าศึกษาและต้องคำนึงถึงอย่างมากในการบรรเลงประกอบ คือการสนับสนุน และการตอบสนองต่อผู้ต้นสด เพื่อให้บทประพันธ์เพลงไปในทิศทางเดียวกัน มีความไพเราะ และมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

สรุปการแสดงดนตรีแจ๊สในบทประพันธ์เพลง Generatrix

1. บทประพันธ์เพลง Generatrix เป็นบทประพันธ์เพลงในลักษณะโมดอลแจ๊ส
2. บทประพันธ์เพลงนี้ได้รับการเผยแพร่ทั้งในและต่างประเทศ
3. การต้นสดใช้เทคนิคการพัฒนาโมทีฟ เช่น การเปลี่ยนโมด การซ้ำทำนอง ซีควেনซ์ การจำกัดขั้นคู่ การใช้คอร์ดซ้อน และการคัดทำนอง เป็นต้น
4. การบรรเลงประกอบใช้เสียงประสานคู่สี่เสียงซ้อนเป็นหลัก ประกอบกับการใช้เสียงประสานโครมาติก โดยให้ความสำคัญกับโน้ตบนสุดของคอร์ดในการสร้างแนวทำนองที่ดี

บรรณานุกรม

เด่น อยู่ประเสริฐ. "การอิมโพรไวส์ของจอห์น โคลเทรน ในเพลง Giant Steps." *วารสารดนตรีรังสิต* ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 (2549) : 49-54.

ณรงค์ฤทธิ์ ธรรมบุตร. *การประพันธ์เพลงร่วมสมัย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552.

_____. *อรรถาธิบายและบทวิเคราะห์บทเพลงที่ประพันธ์โดยณรงค์ฤทธิ์ ธรรมบุตร*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.

ณัชชา พันธุ์เจริญ. *พจนานุกรมศัพท์ดุริยางคศิลป์*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เกศกะรัต, 2552.

Baker, David. *Jazz Improvisation: A Comprehensive Method for All Players*. Bloomington : Frangipani Press, 1983.

Coker, Jerry. *Improvising Jazz*. Englewood Cliffs: Prentice Hall, 1964.

Gridley, Mark C. *Jazz Styles: History and Analysis*. New Jersey: Prentice Hall, 2009.

Harle, Dan. *The Jazz Language*. Miami: Warner Bros., 1982.

_____. *The Jazz Sound*. Milwaukee: Hal Leonard, 1989.

Lawn, Richard and Jeffery Helmer. *Jazz Theory and Practice*. Belmont: Wadsworth Publishing, 1993.

Levine, Mark. *Jazz Piano Book*. Petaluma: Sher Music, 1989.

Liebman, David. *A Chromatic Approach to Jazz Harmony and Melody*. Germany: Advance Music, 1991.

Martin, Henry and Keith Waters. *Jazz: The First Hundred Years*. Belmont: Wadsworth, 2002.

Steinel, Mike. *Building a Jazz Vocabulary*. Milwaukee: Hal Leonard, 1995.